

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter accessus ad Monialium, Monasteria sit prohibitus, & sub qua
pœna. punct. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

§. IV.

Quæ pœnæ impoſitæ ſunt ingredientibus monialium clauſuram.

S Y M M A R I V M.

- 1 Quid ſtatuerit Trident.
- 2 Quid Gregor. XIII.
- 3 Quæ veniant intelligenda nomine monialis?
- 4 Quid nomine dignitatis, & officiorum, quorum priuatio imponitur.
- 5 Quas pœnas impoſuit Gregor. XIII. Prælatiſ iniquè ingredientibus.

1. **V**ariæ pœnæ tum violentibus monialium clauſuram, tum ad illius violationem cooperantibus impoſitæ ſunt.

Primo impoſita eſt à Trident. ſeſſ. 25. cap. 5. de Regularib. excommunicatione ſine Epifcopi, vel ſuperioris licentia in ſcriptis obrenta. Quæ excommunicatione ex parte perſonarum generalis eſt, cum afficiat quolibet ingredientem cuiſcuſque generis, conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint. Epifcopos autem, vel ſuperiores monaſterij non videtur afficere; quia ipſi non debent à ſe licentiam in ſcriptis obtinere. Debet item hæc licentia in ſcriptis obrenta legittima eſſe (hoc eſt non vi, vel dolo impetrata, nec ex falſa cauſa) alias vtpotè irrita, & nullius effectus excommunicationem non impedit: ſic latè probat Sanch. lib. 6. ſum. c. 16. num. 75.

2. Deinde Gregor. XIII. in bulla incipiente, *Vbi gratia*, edita diebus Iunii anno 1575. pœnam excommunicationis reſeruatæ impoſuit aduerſus monialium monaſteria ingredientem prætextu facultatis à ſede Apoſtolica hæctenus conceſſæ, Abbatiffis verò, nec non Abbatibus conuentus, ac aliis monaſteriorum vtriuſque ſexus ſuperioribus, & perſonis quocunque nomine vocatis, qui prætextu ſupradictæ facultatis ingreſſum fouent, vel permittunt, vltra pœnam excommunicationis reſeruatæ imponitur priuatio dignitatum, beneficiorum ſuorum, ac inhabilitas ad illa, & alia in poſterum obtinenda. Sed hiſ pœnis iam non eſt locus; cum nullus ſit, qui prætextu facultatis à ſede Apoſtolica ante Gregor. conceſſæ, & ab ipſo reuocata, monaſteria monialium ingredi teneat, vnde notauit Suarez tom. 5. de cenſur. diſp. 2. ſect. 6. n. 14. Qua de cauſa Gregor. XIII. in eadem bulla ſubdiſc. eifdem pœnis excommunicationis reſeruatæ, priuationis dignitatum, & beneficiorum, necnon inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda omnes, & quacunque perſonas Eccleſiaſticas, & ſeculares, ac etiam ordinum quorumcumque etiam mendicantium regulares, qui prætextu licentiarum ab Epifcopo, vel à ſuperioribus (quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tantum ex decreto Concilij Trident. facultas tribuitur) monaſteria monialium pro libito, & non neceſſitatibus vrgentibus dumtaxat ingrediuntur. Moniales vero præſumentes ſupradictos admittere eifdem pœnis affecti. Quæ ſunt valde notanda, quia paſſim contingere poliunt. Vnde ſi prætextu facultatis ab Epifcopo, vel ſuperiore conceſſæ etiam ex legitima cauſa, monialium monaſteria ingrediatis ex cauſa deficiente, ſupradictis pœnis afficeris; quia iam ingrederis vltra neceſſitatem vrgentem prætextu facultatis conceſſæ: ſic Suarez tom. 5. de cenſur. diſp. 2. ſect. 6. num. 14. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 16. n. 90. Neque hæc pœnæ limitanda ſunt ad ingredientem prætextu facultatis ab Epifcopo, vel ſuperiore conceſſæ tempore Greg. & non ad ingredientem prætextu facultatis poſtmodum concedendæ. Quia Greg. nullum fundamentum præbuit huius limitationis, ſed potius ſignificauit & facultatem conceſſam, & concedendam comprehendit: ſiquidem generaliter dixit: Ne prætextu licentiarum ab Epifcopo, & c. neque ibi eam facultatem reuocauit, ſicuti reuocauit à ſede Apoſtolica conceſſam. Sanch. diſc. cap. 16. n. 76.

3. Sub nomine monialium, quibus interdicitur ſub prædictis pœnis excommunicationis, priuationis, & inhabilitatis, ne ſic ingredientem admittant, non ſolum moniales ſubdite, ſed præcipue prælatæ, & quibus regimen, & cura monaſterij incumbit, intelliguntur. Quia quando materia prohibitionis æque ſubditis, & prælatiſ aptatur, ſub nomine monachi, & monialis Abbas, & Abbatiffa veniunt. Idemque eſt, quando materia bonum religionis, ſalutemque animæ concernit; vt multis exornat Sanchez lib. 6. ſum. cap. 16. n. 91. Sed admittere ingredientem æque Abbatiffæ, ac Prioriffæ aptatur, ac reliquis ſubditis, imo efficacius. Ex alia parte hæc lex bonum religionis, ſalutemque ſpiritualium monialium concernit. Ergo ſub illa Abbatiffa, & Prioriffa comprehenduntur. Deinde nemini alteri ab Abbatiffa, & Prioriffa competere poteſt pœna priuationis dignitatis, & officiorum, ergo ex illius

impoſitione non leue argumentum deſumitur voluiffe Pontificem Prioriffas, & Abbatiffas comprehendere: ſic docuit Sanch. diſc. cap. 16. num. 91.

4. Quid autem nomine dignitatis, & officiorum, quibus ſic ingredientem priuantur, & inhabiles ſunt, & an hæc priuatio, & inhabilitas iudicis ſententiam requirat; Qui-ve dicantur ingredientem admittere, vt ſupradictis pœnis ſubiiciantur ſuperiori pun. explicatum eſt.

5. Inſuper Greg. XIII. in alia bulla incipiente, *Dubio*, qua emergunt, edita 23. Decemb. anno 1581. varias pœnas iudicæ prælatiſ tam ſecularibus, quam regularibus, qui poteſtate ſibi à iure attributa monialium monaſteria ingrediendi videntur extra caſus neceſſitatis, & à paucis iſque ſenioribus, & religioſis perſonis comitati. Quod ſi extra caſus neceſſitatis ingrediatur, qui pontificalis dignitatis fuerint, prima vice Eccleſiæ ingreſſu interdicitur, pro ſecunda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpendantur. Deinceps excommunicationi ſubiiciantur. Regulares verò à prima vice omni officio, ac ministerio priuantur, eidemque excommunicationi ſubiaccant.

P V N C T V M II.

Qualiter acceſſus ad monialium monaſteria ſit prohibitus, & ſub qua pœna?

S Y M M A R I V M.

- 1 Expenduntur textus in cap. monaſteria de vita, & honeſt. clericor. & cap. periculoſo de ſtatu Monach. in 6.
- 2 Qui acceſſus in dictis decretis prohibetur, & qua frequentia.
- 3 Sub prædicto acceſſu non venit miſſo litterarum.
- 4 Quibusdam religioſis, cuiuslibet Romani prohibitorium eſt monialibus litteras mittere.
- 5 Sub hac prohibitione non comprehenditur miſſo litterarum, qua ad manus monialis non peruenerunt.
- 6 Sub obligatione mortali prohiberi poſſet, & de facto prohibetur, quoties imponitur excommunicatio.
- 7 Per ſe ſeculiſ circumſtantiis acceſſus prohibitus non eſt.
- 8 Spectatis circumſtantiis extrinſecis ſape eſt peccatum mortale. Et quando contingat.
- 9 Quid dicendum de frequentia.

1. **T**ota difficultas huius puncti verſatur in explicatioe Textus in cap. monaſteria de vita, & honeſt. clericor. & cap. periculoſo de ſtatu Monach. in 6. Nam in cap. monaſteria expreſſè Alexand. III. intendens frequentem acceſſum ad monialium monaſteria remouere, dixit: Monaſteria monialium ſi quilibet clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epifcopum arceatur, & ſi non deſiſterit, ab officio Eccleſiaſtico reddatur immunis; ſi laici, excommunicationi ſubdantur, & a certis fidelium ſunt peccatis alieni. At Bonif. VIII. in dicto cap. periculoſo non ſolum frequentem acceſſum, ſed acceſſum ad dicta monaſteria interdixit tam viris, quam feminis, ſibi: Nullique aliquatenus inhonèſtæ perſonæ, neque etiam honeſtæ, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius ad quem pertinet ſpeciali licentia ingreſſus, & acceſſus pateat ad eandem monaſteria. Ex quibus textibus conſtat non eodem tenore Alexand. III. & Bonifac. VIII. proceſſiſſe. Nam Alex. III. ſolum frequentem vitiorum prohibuit; at Bonifac. cuiuslibet perſonæ ſine viſiſſe feminæ acceſſum interdixit. Itè Alex. poſt monitione ab Epifcopo factâ cōminatur clericis à frequentia non deſiſtentibus, ſuſpenſionem ab officio, laicis excommunicationem non quidem ipſo iure latam, ſed ab Epifcopo imponendam. At Bonif. nullam pœnam ſuæ conſtitutionis tranſgreſſoribus deſignauit.

Circa hæc decreta duplex venit enodanda difficultas: Prima; qui acceſſus, & frequentia hiſ decretis prohibeantur? Secunda ſub qua obligatione, mortali, an veniali?

2. Quoad primam difficultatem arretinet, acceſſus prohibitus in dicto cap. periculoſo eſt aditus ad monialium monaſteria gratia videndi, ſeu colloquendi cum monialibus, nam ſi ex alia cauſa illuc accedas, ſub dicta prohibitione non comprehendis: ſic Nauarr. com. 4. n. 61. de regularib. verſ. 1. Mant. tom. 1. q. 99. regular. q. 45. art. 2. Sanch. lib. 6. ſum. c. 16. n. 112. Suta. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. c. 10. n. 24. Frequentem vero acceſſum ſentit Gloſſa in dict. cap. monaſteria in duobus actibus, cui fauet Abbas n. 5. ibi queſtionem indiciam relinquens. Colmas in pragmat. ad cap. frequens §. quapropter fol. 54. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 393. n. 18. Sed rectius alij poſitum ſentunt: ſi enim inter vnum, & alium acceſſum, longum tempus interponatur nulla ratione dici poteſt frequentem acceſſum habere. Quapropter ex communi modo loquendi hæc queſtio decidenda eſt, & prudentis arbitrio relinquenda: ſic docuit Nauarr. com. 4. de Regularib. num. 61. Manda: ſic docuit Rodrig. tom. 1. quaſt. regul. q. 45. art. 4. Sanch. poſt alios ante quorundam

quiores, li. 6. sum. c. 16. n. 110. Suar. t. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. c. 10. n. 27. Barbosa allegat. 102. nu. 70. Vnde Nauarr. & Man. supra exultant non esse frequentiam, si singulis annis tribus, vel quatuor vicibus accederet, bene tamen si tribus diebus continuis. Llamas in methodo curat. in append. §. 4. strictius ex parte loquitur, affirmans frequentiam constitui, si duabus vicibus vna die, vel duobus diebus continuis ad monasteria accedas, secus si vno mense duabus vicibus Sanch. vero eximitur ex vnicuique accessu singulis mensibus anni, vel ex accessu tribus diebus continuis fieri frequentiam. Et placet arbitrium Sanch. si per annum integrum repetitio accessus singulis mensibus fiat.

3. Sed dubium est: an sub prædicto accessu, missio litterarum comprehendatur? Ratio dubitandi est; quia his decretis non tam accessus materialis corporum, quam formalis mentis prohibetur, cum igitur missio litterarum mente, & animo ad moniale accedas, & cum illa colloquaris, sub dicta prohibitione accessus comprehenditur. Et confirmari potest ex cap. clericus 81. dist. 1. ubi sub eisdem penis prohibetur clericis secreta per domesticos matrone mandare, sub quibus est prohibitus accessus ad eius domicilium. Nihilominus pro certo tenendum est, sub accessu missionem litterarum non venire: neque enim cum alicui litteras mitis, propterea dicitur ad illum accedere, quia accessus in sua propria significatione sumptus, est aditus, seu appropinquatio, at in legibus, & præceptis non sunt verba impropria præcipue ad effectum extendendi prohibitionem: ergo nulla ratione missio litterarum sub prohibitione accessus comprehenditur debet; & ita sustinet Suar. t. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. c. 10. fine, n. 28. Barbosa 3. part. de post. Episc. alleg. 102. num. 80. & colligitur ex Nauarr. tom. 4. de Regul. num. 61.

4. Verum est hoc ita sit, Gregor. XIII. prout refert Nau. conf. 60. de sent. excommunicat. alias 5. præcepit quibusdam regularibus sub excommunicatione laxa sententia, ne scriberent monialibus sui Ordinis. Et Romæ est decretum à Vicario Pontificis promulgatum teste eodem Nauarr. tom. 4. de Regular. n. 61. ne quis vir, vel femina nocte, aut die loquatur, vel scribat alicui moniali, vel Prælati, & vel puellæ in monasterio quacunque de causa incluse, absque Vicarii Pontificis, aut Protectoris ordinis licentia, sub pena quingentorum aureorum, & aliis arbitriis excessus de ferentibus elemosinas aut opera manuum ab eis faciendæ, qui solam Abbatissam, aut eius vicariam alloqui poterunt. Quod decretum, vt bene aduertit ipse Nauarr. quem sequitur Man. Rodrig. tom. 1. quæst. regul. quæst. 45. art. 3. Sanch. lib. 6. sum. cap. 16. num. 116. extra summum Romanam non extenditur. Tum quia factum est à Vicario Pontificis cuius iurisdictione extra Romanam curiam non extenditur. Tum quia licentia eius, Protectoris Romæ commemoratum expostulatur.

5. Sed inquires, an si religiosi illi, vel Romani ciues epistolam mittent moniali, quæ tamen ad eius manus non peruenit, incidant, in excommunicationem, & penas supradictis decretis contentas? Videantur incidere; quia præstant opus, cui annexæ sunt: opus namque est scribere monialibus, quod certe præstari non potest, quin scriptum moniales recipiant. Sed verius est oppositum, vt optimè probat Nauarr. conf. 60. alias 19. de sentent. excommunicat. quem sequitur Man. Rodrig. tom. 1. quæst. regul. quæst. 45. art. 3. Sanchez lib. 6. sum. c. 16. n. 117. Barbosa allegat. 102. n. 77. Ratio ea est, quia Pontifex prohibens, ne monialibus scribas, non prohibet scripturam vtrunque, sed scripturam, qua cum monialibus fiat communicatio; quia in illa communicatione datur ipsis occasio inquietudinis, & forte turpitudinis, quod periculum intendit Pontifex ea prohibitione remouere. At dum scriptura ad manus monialis non peruenit, neque ab ea legitur, nulla cum illa est communicatio, neque vlla occasio peccandi tribuitur. Ergo non est opus, cui sunt annexæ penæ, atque adeo ex illo præcisè non contrahuntur.

6. Grauior est secunda quæstio, sub qua obligatione mortali, an veniali accessus, & frequentia prohibeantur? Videntur enim sub obligatione mortali prohiberi tam accessus, quam frequentia. Nam in cap. periculofo à Tridentino, & Pio V. renouato sub eisdem verbis prohibetur accessus, & ingressus: sed ingressus prohibetur sub mortali, ergo & accessus. Item in cap. monasteria prohibetur frequentia sub comminatione excommunicationis, & aliarum grauium penarum, quod inique fieret, si frequentia non esset delictum, dignum omnibus illis penis. Dicendum igitur est non solum frequentiam, sed accessum tantum sine licentia prælati prohiberi posse sub obligatione mortali, & sic prohiberi quoties sub excommunicatione ipso facto incurrere prohibetur. Quia excommunicatio nunquam imponitur nisi ob peccatum mortale. Neque hoc peccatum impeditur ex eo quo in vno, vel in altero casu nulla aditur inconuenientia; quia satis est, quod frequenter adfuit; quippe horum frequens periculum præcendi legislator sua prohibitionem remouere: sic Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. c. 10. n. 27.

7. Sed an de facto accessus per se prohibitus sit seclausis circumstantiis extrinsecis, mihi dubium est. Probabilius existimo cum Suar. dicto cap. 10. num. 26. per se prohibendum non esse. Nam prohibitio facta in cap. periculofo tam de accessu, quam ingressu consuetudine fuit abrogata, teste Nauarr. comm. 4. de Regular. num. 61. Man. Rodrig. tom. 1. quæst. regul. quæst. 45. art. 4. Suar. dicto cap. 10. num. 27. Ac nec Trident. decreto, neque vlla alia Pontificia constitutione est illa prohibitio accessus reuocata. Nam Trident. est initio decreti dixerit se renouare constitutionem Bonifac. VIII. ac cum renouationem subiungit, solum meminit egressus, & ingressus nulla de accessu mentionem facta. Pius vero V. est in constitutione incipiente circa pastoralis officij. Dixerit se approbare, & innouare in omnibus & per omnia constitutionem Bonifac. illamque distinctè obseruari mandet; non inde inferitur renouare prohibitionem accessus: quia nec verbum vllum fecit de accessu, & illa generalia verba iuxta subiectam materiam accipienda sunt. Cum igitur in illa constitutione solum de monialium clausura loquatur, imò non de omni clausura, sed de clausura quoad egressum, illa verba in omnibus: & per omnia eum sensum habent, se renouare constitutionem Bonifac. prohibentem monialibus egressum in omnibus, & per omnia, quæ hanc prohibitionem concernunt. Extra hæc decreta nullum aliud esse videtur, quo accessus prohibitus existat. Nam Textus in cap. in decima, & cap. de primis, & alij qui referuntur 18. quæst. 2. præceptiua verba non continent. Ergo per se seclausis circumstantiis non est peccatum quia per se peccatum esse non potest, nisi stante iuris positum prohibitionem.

Solum mihi difficultatem ingerit decretum sanctæ Congregationis editum Nonis Maij anno 1590. cuius meminit Sobus in compend. mendicant. verbo, Ingressu monasteria. Quaranta in lamm. Bullar. verbo, monasteria monialium, pag. 451. in nouiss. Sanch. lib. 6. sum. cap. 16. n. 115. Barbof. allegat. 102. num. 72. Hæc enim decreto prohibet Cardinalium congregatio omnibus religiosi superiore monialium, & confessario ordinario, & extraordinario cum ad tempus deputatur exceptis) ne abique expressa eiusdem Congregationis licentia accedant ad monialium cenobia, siue sui, siue alieni ordinis, nec ipsas moniales alloquantur, nec alias personas intra clausuram existentes: & confessariis similiter interdixit, ne in ædibus monasterij, vel eius contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, neve ibi comedant, bibant, reficiantur, aut cibum sumant excepto, confessore sub pena priuationis officiorum, & vocis actiue, ac passivæ ipso facto incurrenda. Sed hoc decretum dubio pro monasterijs totius orbis fuisse prolatum, sed ad summum pro monasterijs Romæ existentibus: quia durissimum esset quemlibet religiosum obligari licentiam petere à sacra Congregatione, vt ad monialium monasteria accederet, postetque cum monialibus, vel secularibus ibi existentibus loqui. Deinde dubito, an sit satis promulgatum, denique an sit satis receptum.

8. Verum est accessus ad monialium monasteria per se prohibitus non sit, nec peccatum. A spectatis circumstantiis extrinsecis sæpe æpius grauem culpam constituit, nam si pra intentione accedat, cum si periculum lapsus habes, vel moniali alloquenda inuicias, cum si aliis scandalum es, & occasio sinistra de monasterio opinionem habendi. Quæ omnia maxime procedant, si accessus ad colloquendum furcivus sit, hoc est abique licentia Abbatissæ, seu superioris: hic enim aprior est ad sinistram suspensionem generandam. At ea suspitione, & periculo cessante accessus graue peccatum non erit. Neque obstat accessum ad colloquendum cum virgine sub cura parentum existente sine voluntate parentis esse graue peccatum ob ius paternum violatum: vt inde inferas, quamlibet locutionem sine licentia Abbatissæ graue peccatum esse: quia in priore locutione frequentius pericula imminet ob libertatem, quam puella habet eligendi statum, & de suo corpore disponendi, quæ tamen cessant in moniali, vt prope professione, & monasterij clausura custodita. Adde non quemlibet accessum ad colloquendum cum virgine sub cura parentis existente constituere graue peccatum, sed illum tantum qui esset contra parentis expressum mandatum, vel ex quo sinistra suspicio generari posset, illum tamen accessum furtiuum crederem esse peccatum mortale, qui esset ad colloquendum cum moniali per loca secreta, & inuisitata; quia natum est grauem suspensionem, & scandalum generare sic Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. c. 10. n. 27.

9. Quoad frequentiam atinet, spectandæ sunt supradictæ circumstantiæ, scandall, sinistra suspitionis, & periculi, quia in frequentia facilius aderunt, ideoque frequentem colloquationem adolescentis cum moniali raro à mortali excusarem. Posito autem, quod ille circumstantiæ cessent, satis probabile existimo, solum esse culpam venialem, nisi adesset superioris monitio præceptiua. Moueor, quia non videtur res grauis. Neque obstat Textus in dicto cap. monasteria graues penas indicens, qui censendum non est consuetudine reuocatus. Quia illæ penæ statutæ non sunt aduersus frequen-

santes

tantes absolunt, sed aduersus frequentantes, postquam a superiore monitione præcepta correcti fuerint, vt constat ex illis verbis textus, per Episcopum arceatur, id est, per Episcopum monitione corrigantur, vt explicuit Cardinal. & Ioan. Andr. ibi. Quibus innuit Pontifex ante monitionem Episcopi frequentiam dignam non esse illis penis: sic Navarr. summ. c. 25. n. 10. Sanc. li. 6. sum. c. 16. n. 120. Suar. t. 4. de relig. tract. 8. li. 1. c. 10. n. 25. in fine.

P V N C T V M XII.

Qui actus iudiciales, & qualiter religionis interdicanur.

Ad iudicium spectat officium iudicis, actoris, rei, procuratoris, aduocati, nam lionis, & restis: singula percurrenda sunt, vt inde constat, qui actus iudiciales, & qualiter religionis interdici.

§. I.

Qualiter officium iudicis, & assessoris interdicitur religionis.

- 1. Nequit religiosus esse iudex absque utilitate monasterij, & licet in prælati.
- 2. Quilibet qui vult superior esse hanc licentiam concedere potest.
- 3. Præter licentiam adesse debet utilitas monasterij saltem indirecta.
- 4. Religiosi Franciscani dicta licentia concedi non potest.
- 5. Possunt religiosi (Franciscani exceptis) esse vicarij Episcoporum.
- 6. Item iudices arbitri.
- 7. Item iudices assessores.
- 8. Item iudices delegati Episcoporum, at Pontificis, vel eius legati soli prælati.
- 9. Qui possunt esse iudices conseruatores.

Religiosus forensis, & Ecclesiastici negotij iudex esse non potest, nisi licentia sui prælati, & utilitate monasterij interueniente: sic expressè dicitur cap. 2. Monachis. el. 2. ex Concl. Tarraconens. 16. quæst. 1. ibi: nullus monachorum forensis negotij susceptor, vel executor existat, nisi quod monasterij exposcit utilitas Abbate sibi nihilominus imperante Consonat. cap. ex parte de postulando. ibi, forensis, vel Ecclesiastici negotij. At ex omnibus qui ad iudicium concurrunt, nullus æqui forensis susceptor est, ac iudex. Ergo religiosus iudex esse non potest: sic tradunt in dicto cap. ex parte. Hostien. Ioan. Andr. Abbas, Anton. Cardin. Ancharan. quæ sequitur Sanch. li. 6. sum. 13. n. 55. & 85. Ratio huius prohibitionis est: quia statum iudicium iudicialia dedecet, quippe quæ auocant mentem ab spiritualibus exercitijs, quibus religiosus vacare debet. Concella vero licentia prælati, & utilitate monasterij interueniente reparatur distractio, quæ ex supradicta Occupatione prouenit religio potest.

Hanc licentiam concedere potest non solum Generalis prælatus, & provincialis, sed localis, quia varè est superior, & textus supradicti solum Abbatis qui solet esse superior localis licentiam exposcularunt: sic alijs generalis docet Sanch. lib. 6. summ. c. 11. n. 8. Excipe tamen, nisi generalis superior, vel provincialis sibi cum facultatem referuasset, vt in Societate Iesu 6. p. constitut. cap. 3. §. 7. in declarat. lit. D. Præposito Generali referuata est: ac proinde nullus superior, qui ab eo potestatem non accepit, nec dare priuato religio facultatem iudicandi, nec sibi lumere potest.

Ultra licentiam adesse debet utilitas monasterij quæ sufficit indirecta: qualis est, si monasterio prudenter iudicatur grauitè expedire annuere voluntati concedentis facultatem iudicandi, vel partes iudicandas gratas habere ex tali iudicio: si enim pro sola utilitate directa monasterij consistente in proprijs rebus, & iuribus petendis vel defendendis officium iudicis suscipi possit, non tam ex utilitate, quam necessitate susciperetur: cum necessarium, & obligatorium sit religionis iura sua defendere, & in iudicio perire, quando alia via haberi, vel conseruari non possunt: vt probat text. in cap. 3. & fin. de postulando. Ergo utilitas indirecta sufficit ad hoc officium exercendum: sic Abbas dicto cap. ex parte de Postulando, Nauarr. comm. 2. de Regular. n. 66. Salzedo præf. ca. 63. post princ. Sanch. alios referens lib. 6. cap. 13. n. 17. Laym. lib. 4. sum. tract. 5. cap. 11. num. 2.

A supradicta regula, & doctrina excipiuntur religiosi Franciscani, quibus ob eorum speciale institutum prohibita est qualibet in iure assistentia vt constat ex Clem. exini de pu-

radis, de verborum signific. post medium ibi: Nullo modo debent huiusmodi voti voti, & regular professores se talibus curijs & litigijs actibus immiscere: & paulo inferius: cum dicti ordinis professores pro nulla re temporalia possint in iudicio experiri. Quapropter nec superioris licentia, & utilitate contentus accedere officium iudicis hi religiosi valent suscipere: & tradit Sanch. li. 6. c. 13. n. 11. 65. 66. 81. 94. & alibi.

Hinc deducitur, quolibet Religiosus (exceptis Franciscanis) esse posse vicarios Episcopi ex licentia suorum prælatorum: quia in eo officio sumendo utilitas monasterij certum non leuis, qualis est Episcopum habere proprium: & ita tenet Nauarr. comm. 2. de Regularib. ad finem. vers. addito 55. & comm. 4. n. 15. & lib. 3. conf. et. de Regularib. consil. 67. alias 74. n. 1. Man. Rodri. 3. quæst. Regularium q. 76. art. 1. Sanch. lib. 7. sum. c. 13. n. 88. Barbol. alleg. 54. n. 11. & alij plures apud ipsos. Quod limitandum est, ne procedat in Religiosis mendicantibus transuentibus ad non mendicantes, nam ij ab hoc officio excluduntur, Argument. textus in Clement. 1. §. ad priuatum de Regularib. Sanch. dicto c. 13. n. 88.

Secundo deducitur, quemlibet Religiosum (exceptis Franciscanis) eligi posse in iudicem arbitrum, accedere tamen licentia Prælati, & monasterij utilitate, secus è contra: quia est quasi iudex ex consensu partium iurisdictione accepta: sic pluribus firmat Sanch. lib. 6. sum. c. 13. n. 55. Layman. lib. 4. sum. tract. 5. c. 11. n. 6. Arbitrator tamen esse potest etiam Franciscanus ex licentia Prælati; tamen nulla specialis monasterij certatur utilitas: quia in actibus extra iudicialibus, quales est officium arbitratoris nullibi expostulatur, sed sufficit generalis utilitas exercendi pietatem: sic Sanch. & Layman. præf. Dixi etiam Franciscanus, quia hæc compositio, & distinctio conciliatio, cum sit abque iudicij scriptura alienum non est à Franciscano instituto, vt bene alijs relatis firmat Sanch. dicto c. 13. n. 66. Differunt autem arbiter, & arbitrator, quod ille constituitur à partibus, vt secundum iuris ordinem procedat: Arbitrator vero, vt procedat tanquam amicitibus compositor. Quapropter hic potest pro bono pacis de iure vnus alteri applicare, secus arbiter colligitur ex leg. §. Societatem §. arbitratorum ff. pro socio & leg. regia 23. tit. 4. part. 1. & tradunt omnes.

Tertio deducitur Religiosum quemlibet (Franciscano excepto) esse posse iudicis assessorem ex licentia Prælati, & utilitate monasterij interueniente, quia verè est actus spectatus iudicium. Nam esto assessor iurisdictionem non habeat, neque sententiam ferat; ordinat tamen illam, illique subscribit; & iuxta illius subscriptum iudex procedit. Adde ergo debet licentia Prælati, & utilitas monasterij Sanch. li. 6. sum. c. 13. n. 87.

Quarto deducitur, quid dicendum de iudice delegato: Et quidem si sit delegatus ab Episcopo, vel alio extra Pontificem, cuiusque legatum, poterit esse quilibet Religiosus (Franciscano excepto) stante Prælati licentia, & utilitate monasterij: quia nullibi est prohibitum, secus aliqua ex his conditionibus deficientibus: quia verè est iudex, iudiciumque exercet: sic alijs relatis Sanch. lib. 6. sum. cap. 13. n. 77. At delegatus Pontificis, vel eius legati solus superior, qui dignitatem cum administratione habet, esse potest, qualis est qui in eorum Conuentu nullum alium superiorem habet: sic deciditur in cap. inuicem de rescript. in 6. & in Clement. 2. in fine. de rescript. Neque in hac delegatione allumenda indiget superior alterius superioris licentia (iure communi spectato) quia verè est superior, neque item alia proprii monasterij utilitate ab ea, quæ restat ex acceptance Pontificij rescripti, quæ est gratum habere Pontificem eius recepta exequendo: sic Gloss. in Clement. 2. de rescript. verbo per electionem, Abbas, Cardinal. Ancharan. & Innola ibi, Syluest. verbo delegatus q. 2. num. 3. & verbo Religio 6. quæst. 11. Sanch. lib. 6. sum. cap. 13. n. 78. Layman. lib. 4. sum. tract. 5. c. 11. n. 7.

Quinto deducitur, quid dicendum sit de iudice conseruatore, qui à Pontifice designatur pro defensione miserabilium personarum, puta viduarum, pupillorum, senum, decupiorum, & Religiosorum: Respondeo, spectato iure communi nullum Religiosum esse posse, qui dignitatem in Ecclesia Cathedrali habeat: quia ita cauetur in cap. vltim. de officio delegati lib. 6. limitans textum in dicto cap. statutum: in illo enim cap. statuitur conseruatores esse non posse, nisi Episcopos, aut eorum superiores, vel Abbates, seu dignitates, vel personatus in Ecclesijs Cathedralibus, seu collegatis obtinentes: sic Man. Rodrig. c. 1. quæst. regularium q. 65. art. 2. Mirand. Manual. Prælat. tom. 2. q. 47. art. 2. Molin. tom. 6. de iust. disp. 29. num. 3. Barbol. alleg. 106. n. 8. Dixi spectato iure communi: nam si specialia priuilegia Societatis Iesu spectentur, quilibet superior regularis eligi potest in iudicem conseruatores, vt constat ex Bulla Gregor. XIII. edita anno 1572, cuius meminit Man. Rodrig. c. 1. quæst. Regul. q. 65. art. 3. Sanch. lib. 6. sum. cap. 13. n. 79. Sed quidquid sit de his priuilegijs, & de decisione cap. fin. de officio delegati in 6. standum est constitutioni Clem. VIII. edita anno 1592. & constitutioni Gregor. XV. edita

DE CASTRI PALATA TOM. II